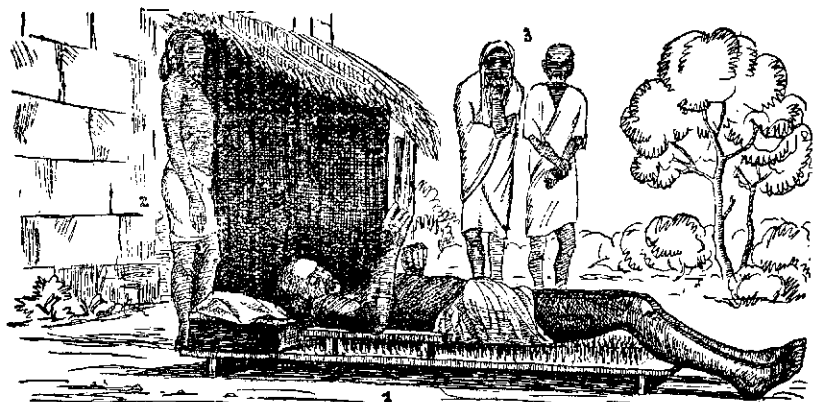

INDIJSKI FAKIRI.

Prijatelji okultističkih pojava mnogo ističu moć indijskih fakira ili sannyasija. Neki im teosofi pripisuju čak čudesa, koja se takme s Kristovim djelima. Novija komparativna znanost vjerâ prikazuje fakire kao prave askete i istočne »svece«. Što valja o tom držati?

1. Fakir leži na oštrim čavlima, 2 i 3. dive se njegovoj svetosti.

1. Što su fakiri?

Earl of Ronaldshay piše: »Stranci će susresti (u Indiji) mnogo ljudi, koji su zaodjeveni kao sannyasije. No to nijesu pravi pokornici, koji traže pravu istinu. To su karikature, koje često vrebaju na tuđe kese i provode život u lijenosti. Površan će promatrač u tome vidjeti dakako pojav karma-marge ili njezine običaje i oblike. Svugdje ćeš vidjeti ovakove stvari, koje su zapravo glavni dio pučke vjere; osobito ćeš to naći na »melas« ili vjerskim godišnjim sajmovima, koji su po svojoj zemlji u običaju; jednako u tisućama hramova boža Višnu ili Šiva, pa i u velikim hodočasničkim mjestima kao Benaresu na sjeveru, Madori i Kondjiveramu na jugu ili u Puri u Orissi. U Puri nedaleko od bengalskog zatona dižu se vitke kule hrama Djaganatha, kome hrle hodočasnici iz svih indijskih krajeva« (Indien aus Vogelschau, 180).

J. Dahlmann S. J. opisuje svoj boravak u Benaresu, pa kako je izišao iz hrama tročnog boža u Trilochami: »Kad smo izišli van, išla je prema nama skupina gosaina (fakira). Njima je pokornišтво obrt, i zato su pravo prokletstvo za Indiju. Kosa im je raspuštena ili je raščupana ili visi do zemlje u dugim pletenicama. Gosain pokriva svoju golotinju s malim komadom krpe. Tijelo mu je sasvim namazano pepelom; oko vrata nosi vijenac debelih kruglji, koje izgledaju kao mrtvačke lubanje. Ovi pokornici drže u jednoj ruci torašlje, u drugoj duži štap« (Indische Fahrten I, 242).

»Gdje je mnogo hodočasnika, tu je i mnogo sadhua. Već sam često bio u Puri, ali nijesam nikada sadhua vidio toliko kao ovaj-put. No sadhu nijesu pravi sannyasi, koji idu za znanjem. Naprotiv, to su neobrazovani ljudi, koji gledaju da steku novaca. To su varalice, koji skrbe za obične čarolije godišnjih sajмова«. (E. of Ronaldshay, l. c. 187). Isti pisac kaže: »Pokornišтво je općenito rašireno po Indiji. Najprije to smatraju pobožni prosjaci svojim zvanjem. Oni obilaze naokolo po zemlji kao beskućnici, a službeno se drži, de ih ima 700.000. Znaličan putnik svugdje i u svako doba susreće te pokornike. S prosjačkim štapom i s prosjačkom zdjelicom pohađaju godišnje sajmove i hodočasničke svetkovine. Kad sam prvi puta stupio na indijsko tlo, upoznao sam se s nekim pokornikom na jezeru Puška u Radjputani. Njegova me pojava nije pobudila na pobožnost. Maleni rubac oko bokova bio je jedino njegovo odijelo. Tijelo upalo i mršavo. Koža mu je bila sasvim blijeda, a na njoj je bilo drvenog pepela. Predstaviše mi ga kao sadhua, kao sveta čovjeka sumnjivog čudoređa, koji živi od milostinje darežljivog puka. Nekoć sam se zadovoljio takovom oznakom njegova bića i načina življenja. Kasnije sam se više pozabavio s tim ljudima. Međutim sam se upoznao i s vrlo mnogim vjerskim prosjacima: fakirima, sadhuima, jogima, sannyasima. To je sigurno, da mnogi od njih pod plaštem svetosti varaju i nečudoredno žive. Broj je obrazovanih među njima vrlo malen. Ipak bi bilo nepravedno, da sve indijske pokornike jednako osudimo. Radije nastojmo, da razumijemo nutarnje razloge običaja, koji je u sebi regbi nekoristan, no koji ipak ima pred očima zaslužni cilj« (ib. 205. 206).

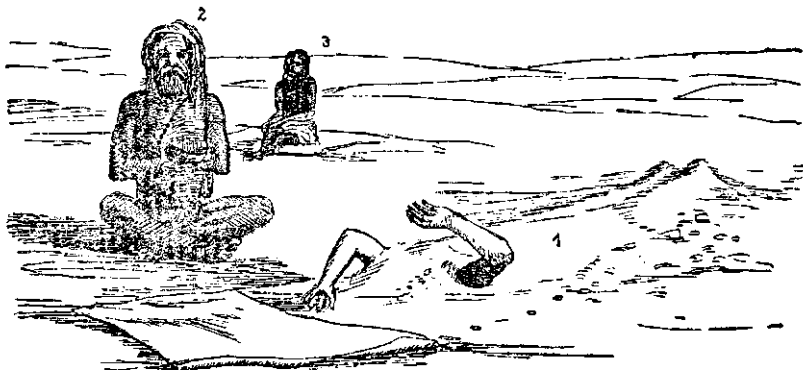
Fakiri nadziru u Benaresu, kako se spaljuju mrtvaci. I o tome piše očevidac o. Dahlmann: »Morao sam se svladati, da stupim na to tlo. Nečista naslađa, mješavina ugljena i čovječjeg pepela pokriva izrovano tlo. Tu i tamo plamsaju lomače, a posred dima stoje pocrnjele i pougljene lješine. Pokraj njih stoje spaljivači, goli, puni znoja, pocrnjeli potiču vatru. Neugodna je to slika. No ti elementi grozote nijesu dostatni. U pozadini vrebaju i paze fakiri. Kao demoni stražare oni i divljački jauču. Jedva si tko može predočiti nedoličnije traktiranje mrtvog tijela. Ni životinje se ne bi mogle životinjskije sahraniti« (I, c. 262).

Fakiri pripadaju redovito Hinduizmu.

2. Muke i pokore.

O. Dahlmann je u Benaresu posjetio pokornika Swamia Saraswatia. Ovaj je već više godina proveo u pokorništvu. Bio je bogat i ugledan Hindu pa je podijelio svu imovinu svojoj djeci; sve je odbacio da u sebi utjelovi sliku onih svetaca u Jaini. Pripada sekti Jaina i hoće da postane asketa te sekte. Jedan mu je bogataš dao svoj park, u kome mu je sagradio mali hram. U hramskoj izdubini je iz kamena reljef Jine, koji sjedi podvinutih

nogu. To je Bog otkupitelj te sekte. Tako sjedi i spomenuti pokornik, vas mršav, obrijane glave, koža mu je na golom tijelu glatka i zagasita kao mramor. Sjedi nepomično u najstrožijem postu i gleda preda se sasvim neodređeno (1. c. 269).

1. Fakir u vrućem pijesku, 2 i 3. nepomično gledaju u prolaznike.

Svaki fakir ima svoj način mučenja i pokore. Tako jedan na pr. visi o stablu naglavce, a prije toga zapalio je ispod sebe vatru, koja mu povećava vrućinu i dimom otešćava disanje. I tako visi sate i sate u dimu, jer je vatru pokrio vlažnim lišćem. Stotine se gledalaca dive ovom fakiru, koji za više sedmica tako visi dnevno po 4 sata, mičući rukama molitveni konac i mrmļajući svoju molitvu. Isti Dahlmann veli: »Kad sam ga vidio, visio je već više sati u tom položaju, a ipak se nije umorio. Kad ga je tko što upitao, odgovarao je bez poteškoće. On je kazao, da je to posebni dar božji, ako može ustrajati u tom položaju; da mu je Šiva dao tu milost, da tako zasvjedoči njegovu svetost« (1. c. 273). Dahlmann je promatrao i drugog fakira, kome je tijelo bilo kao u mumije, a jednu je ruku ravno držao prema visini kao da mu je na leđa usadena i pričvršćena poput svijeeće. I ta je ruka bila tako zatvorena, da su nokti na prstima nesamo srasli s dlanom nego prodrli kroz dlan i ko pandže se savili na drugoj strani ruke. Kako to izvode? Okrenu ruku prema dlanu, savežu je rupcem ili krpom i tako je drže godine i godine, dok nokti ne prodru kroz ruku. Dakako da to boli, ali fakiri to podnose ustrpljivo. Sličnim je vježbama došao drugi do uzdignute ruke. Ispočetka je dignu u vis i priveže uz ravno drvo. To užasno boli, dok lagano nestaje života u toj ruci. Jednaki je posao i vježbanje, ako hoće fakir da mu obe ruke stoje dignute u vis. Ali ako je jednom ruka obamrla, fakir je više ne može spustiti, sve ako bi i htio, pa tako uzdignutih ruku ide ulicama. Treći fakir čući ili leži na postelji iz koje strše oštri čavli. To boli vazda, jer čavli neprestano vrijeđaju rane, kadgod se fakir i malo makne na postelji. Četvrti se

opet zakopa u vrući pijesak ili u zemlju, pa tako izdrži satove i dane. A kokova je ona tropska vrućina! To znadu samo oni, koji su bili u Indiji na suncu, osobito podnevnom suncu, makar i s lakim šeširoj na glavi. I kraj sve te vrućine fakiri znaju još i treseta pokraj sebe zapaliti na pet ili šest mjesta.

U Gurusikri je na vrhu brda svetište, gdje je tobože Višnu ostavio otisak svoje noge. To je svetište povjereno jednom takovom pokorniku. Pa kako se taj muči! Živi u nekoj spilji; gô čučí, raskuštrana kosa pada mu preko ramena, oči mu sijevaju. Oko njega je sve puno hodočasničkih štapova, koje nabožni ljudi ostavljaju kao zavjetni dar. Oko 100 koraka dalje je druga spilja. I u onoj je fakir pokornik. Vas se osušio kao osušeni list. On je opet pružio noge u vis, pa stoji na glavi ili bolje na leđima, jer je glavu uvukao među ramena. Tako stoji dugo i nepomično. I to je plod duge vježbe.

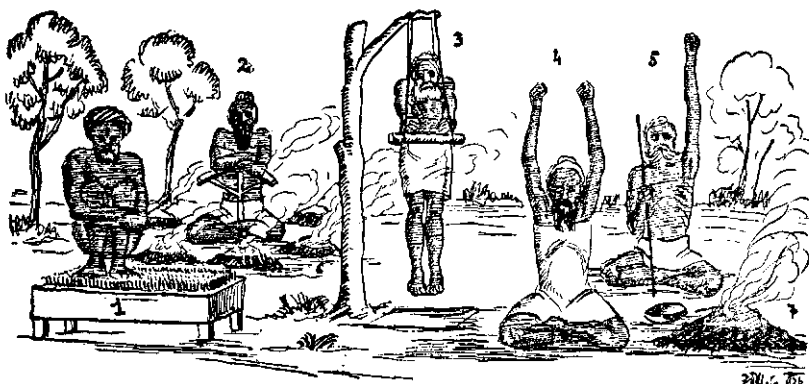
Zašto se fakiri izlažu tako groznim mukama? Žele, da ih narod drži za svece, a onda im ne fali ni posjeda ni darova. Uz to je u Indiji kod svih vjera raširena misao o potrebi pokore, samo eto pogriješe u načinu i pokorničkom putu. Čujmo o tome izvršnog poznavaoca Indije.

A. Rembold D. I. je mnogo godina bio u Indiji i poznaje dobro fakirski rad i fakirsku ćud. On piše: »Bitnost je svih poganskih vjera: strah. Kad poganin moli ili žrtvuje, on je sav u tome, da umiri ili ublaži grozno ili zločesto božanstvo, o kome se on i nesvijesno čuti ovisnim. Kako su se ljudi odalečivali od Boga, tako se je raspadala prvobitno čistija i bolja ideja o Bogu. To nam pokazuje i razvitak Induizma. U najstarijim su Vedama mnogo prijaznija božanstva nego li su to pozniji strašni zlotvori, kojima se kasnije izmislio posebni kult. I danas Šiva i Kali, prave nakaze putenosti i grozote, drže sujevjernu fantaziju Hindusa u strašnom prokletstvu. Njihovom kultu vole nego drugom kultu upravo stoga, jer drže razboritim, ako zločeste bogove učine sebi prijaznim. Ovaj strah, koji je temeljni motiv poganske religijoznosti, određuje i držanje Hindusâ prema njihovim sadhuima. Ljudi se boje njihove tajne vlasti. Kad koji sannyasi nakon svladanih kušnja svoje pobožnosti prolazi ulicom, ljudi ga susreću kao strašilo. Njemu ne treba više da prosi; on pokaže jednostavno stvari, koje hoće, da mu dadu, i svak mu to odmah dade, što želi. I kada se koji Hindu ljuti na svog susjeda i hoće da mu naškodi, onda pođe do fakira, koji ima za to zgodnih čarolija. A kako se jadni pogani boje takovih čarolija, vidimo i odatle, što većina Hindusâ ne će da kaže svojega imena za čitavoga svog života, jer bi fakir mogao to ime spomenuti u čarolijskoj formuli. Muž i žena ne zovu jedno drugo pravim imenom, a tako ni djeca. U javnosti imaju drugo ime, a ni to se ne usuđuje podložnik da izgovori« (Die kath. Missionen 1926, s. 69). Kad je fakir jednom stekao svetačko ime,

onda može raditi, što hoće, pa i svako nedjelo. Engleski sudovi nijesu kadri da ma koga dobiju kao svjedoka protiv fakira. Strah je od osвете jači nego kakova ljubav prema istini i pravici.

3. Fakiri i njihove vještine.

Fakiri žele, da ih narod drži svecima i da ih dariva, kako spomenuh. Da to postignu što prije, upotrijebe osim pokore i druga sredstva. Oni naine imaju svojih vještina, koje izvode javno pred pukom. Redovito imaju sa sobom malu sviralicu, kojom okuplja ju ljude, te u ruci magički štap sa 7 čvorova. Na svršetku traže milostinju za hram, kome pripadaju. Kakove su to vještine?

1. Fakir na oštrim čavlima, 2. nepomično sjedi cijeli dan, 3. visi više sati, 4. i 5. nepomično drže ruke dane i mjesec.

Jedan se fakir dotakne tezulje pomoću paunova pera i tako pritegne drugi krak tezulje, na kome je do 80 kg. Drugi učini, te se u zraku pojavi vijenac cvijeća ili se čuju u visini nejasni glasovi ili rukom označi u zraku svijetla slova. Treći postavi dižak svoje lepeze sebi na čelo i ona se giblje sama. Isti baci u zrak šaku perja do stropa i ono ostane ondje kao prikovano. Četvrti izvede u zraku mali oblak dima, u kome se pojavi više ruku, i jedna pruži Evropljaninu kitu cvijeća, a druge ruke proizvode sjajna slova poput vatre. Drugda se ukaže brahman, koji žrtvuje, ili svirač iz pagode.

Sve ovo izvode i naši prestididžitateri u Evropi samo još spretnije.

No kako se fakiri dižu u zrak i ostanu tako nekoliko časaka? To je prividno i plod sugestije kod gledalaca. Fakiri naine kažu, da će se domala dići i čekaju tako više sati, a masa se umori i izmijeni, pa kad se fakiri miču, pučka fantazija vidi sugestivno ono, što želi da vidi. Mirni Evropljani nijesu nikada vidjeli to lebdenje u zraku. Jacoliot M. donosi u svom djelu »Les spiritisme dans le monde« više primjera tog dizanja. No Jacoliot je dosta nekritičan, kako se vidi iz svega pisanja i navedenih primjera. On

je lakovjeran. Tako on navodi, da neki fakiri usade u zemlju (iz gnijezda bijelih mravi) sjeme papaja (slična našoj dinji), pa drži ruku prema tom nasadu. I gle! Za dva sata nikne papaja i naraste do 20 cm. I to je plod Jacoliotove fantazije, koji pripovijeda, što su mu drugi kazivali, a ne vidi jadan, kako je jaka i bogata istočnjačka fantazija i sugestija. Za Jacoliotom ne zaostaje ni Dr. Hentsoldt, koji je tobože gledao, kako je neki fakir bacio uže palac debelo u vis, kraj je pridržao u lijevoj ruci. I to je uže odmah ostalo ispravno kao željezni stup. I sada fakir počne da se penje po tom užetu u vis, kako se on sve više penjao, tako je rastao i onaj konop u vis, dok napokon nije iščeznuo u visini. Kamo je pošao? Kada bi ovo bilo istinito, to bi fakiri i danas izvodili. No toga naprosto nema. Ako je to Dr. Hentsoldt vidio u zatvorenom prostoru, onda je to obična stvar i kod naših prestididžitatera, koji se u tamnoj sobi isto tako dižu u vis uz konop i u visini iščeznu.

Engleski oficir Osborne pripovijeda, kako su pred njim fakira sašili u vreću, a prije mu jezik u ustima iskrivili, pa ga položili u lijes i grob. U grobu je taj fakir ostao 10 mjeseci. I kada su ga izvadili iz groba i lijesa, srce mu nije tuklo, niti je bilo znaka života, nego samo nešto topline u glavi. Na to su ga trli, polili toplom vodom, te je fakir napokon došao k svijesti, počeo hodati i smiješiti se. (Cfr. Ch. Godart, *Le fakirisme*, 46). Jeli sve ovo istinito? Credat Judaeus Apellas! Nekoliko bi dana mogao izdržati, ako sobom ponese komadića trave ili drveta, koje daje kisika. Ovo zadnje uzmu fakiri sa sobom, kada ih zakopaju za nekoliko sati. Isto se dogodi, kada koga zanese lavina u alpinskim gorama i pokrije snijegom. Ako si dotičnik malo napne ruke, onda mu ostane dosta zraka oko njega, da može živjeti više sati, valjda i par dana, i ako je zatrpan snijegom i teretom. Nena ozbiljnijih pisaca, koji su sami to znanstveno istražili i uistinu zajamčili, da se fakiri pokopaju i u zemlji ostanu i 5 dana ili i manje. Najviše je baš nekoliko sati.

Ima još sijaset fakirskih vještina. No nijedna ne nadvisuje moć naših evropskih prestididžitatera. Od fakira je vrlo teško izmamiti, da ti kažu, kako to čine. Ali zato oni to predaju od koljena na koljeno svojoj djeci. Kako se u novije doba smanjuje broj tajni i kod spiritizma, a s takovim se tajnama ne može ni iz daleka da takmi fakirska vještina, to i fakirske čarolije gube staru primamljivost. Dakako da je nemalo tome pridonio i olakšani promet između Indije i Evrope.

4. Konačni sud.

Indijski fakiri niti su sveci niti prave čudesa slična Kristovim. Energije dakako imaju u mrtvenju sama sebe, ali i tu je na dnu egoizam, da ih ljudi cijene i da ih se straše. Kad bi tu energiju upotrebili u traženju istine i prave kreposti, brzo bi se približili kršćanstvu. Ovako lutaju u tami i sjeni smrti.

A. A.